

Kokoviljasäilörehun taloudellisuus maidontuotannossa

Heikki Mäkinen

Taloustieteen laitos, PL 27, 00014 Helsingin yliopisto, heikki.makinen@helsinki.fi

Tutkimuksen tausta

Biologiselta tuotantokyvyltään nautakarjatalouttamme voidaan pitää eurooppalaisittain hyvin kilpailukykyisenä. Keskeinen kilpailukykyä ja kannattavuutta rasittava tekijä on kuitenkin perusrehun korkea hinta l. yksikkökustannus, sillä rehun osuus maidontuotannon tuotantokustannuksesta on suuri. Perusrehun korkea yksikkökustannus liittyy kasvintuotannon satotason alhaisuuteen, korjuuolosuhteiden vaikeuteen, sadonkorjuukauden lyhyteen ja tilarakenteen hajanaisuuteen.

Tällä hetkellä erilaisten maataloustukien merkitys yritystoiminnan kannattavuuteen vaikuttavana tekijänä on keskeinen, mikä ohjaa siten taloudellisesti myös käytännön viljelyä. Eri rehujen hintasuhteet muuttuivat niinkään ratkaisevasti EU:hun liittyessä. Useilla tiloilla ostettu vilja onkin selvästi edullisempaa kuin tilalla tuotettu nurmirehu. Nautakarjatiloihin tämä merkitsee sitä, että väkirehu (vilja) on halvempaa kuin karkea perusrehu (säilörehu). Tämä on johtamassa siihen, että viljan osuutta ruokinnassa lisätään niin suureksi, kuin se fysiologisesti on mahdollista. Viljan houkuttelevuutta nautojen perusrehuna maitotiloilla lisää myös sen nurmea olennaisesti korkeampi hehtaarituki, jolloin myös sen viljely nautakarjatiloihin on taloudellisesti järkevää.

EU-jäsenyyden myötä muuttuneet hinta- ja tukisuhteet yhdessä merkitsevät sitä, että nautakarjatiloihin rehunkorjuukalusto- ja ruokintajärjestelmäinvestointien sijaan kannattaa harkita siirtymistä nurmivaltaisesta rehuntuotannosta ja -käytöstä viljavaltaiseen suuntaan.

Tavoite, aineisto ja menetelmät

Vuonna 1999 käynnistettiin laajahko yhteistutkimushanke (osapuolina HY/MMKEL, HY/MMTAL, HY/MMTEK, MTT/Vakola, TTS), jossa tavoitteena on selvittää, mitä mahdollisuuksia on tuottaa viljakasvustosta nautojen perusrehua samoilla korjuumenetelmillä kuin nurmesta, ja mikä olisi tällaisen rehuntuotantajärjestelmän taloudellisuus. Hankkeella on yhtymäkohtia MTT:n kokoviljasäilörehun korjuutekniikka -tutkimukseen.

Tutkimushankkeessa eri osapuolet selvittävät kokoviljasäilörehun tuotannon teknistä järjestämistä erilaisilla koneketjuilla, sekä säilöntään ja ruokintaan liittyviä näkökohtia.

Tässä osahankkeessa tutkitaan kokoviljasäilörehun tuotannon ja käytön taloudellisuutta ottaen huomioon maitotila, sen resurssit ja maidon tuotantoprosessi kokonaisuutena. Tutkimuksessa mallinetaan maitotilan tuotantajärjestelmä, jossa lehmien ruokinta perustuu nurmi- ja viljasäilörehuun, viljaan sekä ostoväkirehuun. Mallintamisessa tarvittavat kokoviljasäilörehua koskevat tiedot saadaan projektin muista osahankkeista sekä muista samaan aihepiiriin liittyvistä tutkimuksista. Tutkimusmenetelmänä käytetään tapaustutkimusta, jossa perusaineistona on muutama todellinen, olemassa oleva maitotila tavoitteineen, tuotantoresursseineen ja rajoitteineen. Näille tiloille laaditaan tuotannon suunnittelumenetelmiä (katetuottolaskelmat, lineaarinen ohjelmointi) käyttäen vaihtoehtoisia taloussuunnitelmia. Vaihtoehtojen väliset erot osoittavat, voidaanko kokoviljasäilörehun käytöllä parantaa maidontuotannon kannattavuutta. Menetelmällä voidaan myös tutkia tulosten herkkyyttä mm. panos-tuotossuhteiden, hintasuhteiden ja tukien muutoksille.